ראשי גבעולין ויזה אביי אמר אפילו תימא ר"ע [א]דעביד עבודה כוליה יומא ולפניא מדו עליה וטביל ועביד הערב השמש: ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות: אלמא קטורת ברישא והדר נרות ורמינהו [ב]מי שזכה בדישון מזבח הפנימי ומי שזכה במנורה ומי שזכה בקטורת אמר רב הונא מאן תנא תמיד רבי שמעון איש המצפה הוא והא איפכא שמעינן ליה דתנן [ג]בא לו לקרן מזרחית צפונית (א) [א]נותן מזרחה צפונה מערבית דרומית נותן מערבה דרומה ותני עלה רבי שמעון איש המצפה משנה בתמיד מזרחית צפונית נותן מזרחה צפונה מערבית דרומית נותן מערבה ואחר כך נותן דרומה אלא אמר ר' יוחנן מאן תנא סדר יומא רבי שמעון איש המצפה הוא ורמי סדר יומא אסדר יומא [ד]דתנן [ב]פיים השני מי שוחט מי זורק מי מדשן מזבח הפנימי ומי מדשן את המנורה ומי מעלה אברים לכבש פיים השלישי חדשים לקטורת בואו והפיסו אמר אביי לא קשיא כאן בהטבת שתי נרות כאן בהטבת חמש נרות למימרא דבקטורת מפסיק להו והא [ה]אביי [ג]מסדר מערכה משמיה דגמרא בדם התמיד מפסיק להו אמרי לא קשיא ההיא לאבא שאול הא לרבנן דתניא לא ייטיב את הנרות ואח"כ יקטיר אלא [ד]יקטיר ואחר כך ייטיב (ב) אבא שאול אומר מטיב ואחר כך מקטיר מאי טעמא דאבא שאול דכתיב [ו]בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות והדר יקטירנה ורבנן מאי קאמר רחמנא

בעידן

שיטביל ראשי גבעולין ויזה. כלומר כדי שיטבילם בהן טבילה שיהא בה להתיז ממנה: (ג) **כל מי שזכה כו'.** שלש משניות הן בסדר התמיד סדורות זו אחר זו כסדר (ד) עבודתו מי שזכה לפיים בדישון מזבח הפנימי נוטל את וכו' וכשסיים סדר מעשה הדישון נקט בתריה מי שזכה במנורה נוטל את הטני כו' ומפרש מעשה הטבת נרות וחוזר ושונה מי שזכה בקטורת ומפרש הלכותיו אלמא כך סידרן: **מאן תנא תמיד רבי שמעון איש המצפה הוא.** דשמעינן ליה בברייתא דאיירי בהלכות סדר התמיד: **והא איפכא שמעינן ליה.** (ה) דבר פלוגתייהו הוא דשמעינן ליה דפליג אסתמיה דמסכת תמיד ולא מיתוקמי סתמיה דתמיד כוותיה: **דתנן.** במסכת תמיד בא לו כהן הזורק את הדם לקרן מזרחית צפונית של מזבח נותן מתנה ראשונה מזרחה צפונה מתנה אחת כמין גאם יונית ניכרת למזרח ולצפון ומשם מקיף והולך ובא לו לקרן מערבית דרומית ונותן מערבה דרומה שהעולה טעונה שתי מתנות שהן ארבע בשתי קרנות זו כנגד אלכסונה של זו כדי שיהא מן הדם בארבע רוחות המזבח כארבע מתנות ולקמיה (טו:) מפרש מאי שנא הני תרתי קרנות: **ותני עלה ר' שמעון איש המצפה משנה בתמיד.** במתן דם התמיד ממתן דמי כל שאר עולות לתת ממנו מתנה ראשונה אחת שהיא שתים כמו שאמרנו כמין גאם יונית ובשניה שתים שהן שתים להפסיקה ולתת מערבה תחילה ואח"כ דרומה כלך בילאתו שהוא מקיף ובא מן המערב לדרום וכשמגיע לקרן נותן שתי מתנות בפיסוק וטעמא מפרש לקמיה (שם ע"א): **מאן תנא סדר יומא.** מאן תנא לסדר תמיד דהך מס' דמיירי בסדר יום הכפורים דפליג אמשניות דסדר התמיד רבי שמעון איש המצפה הוא דשמעינן ליה דפליג אסתמיה דתמיד: **פיים השני.** בפירקין לקמן (כה.) איירי בסדר ארבע פייסות שהיו שם בכל יום וקתני באסיפת קיבוץ פיים שני היו מפייסין שלש עשרה עבודות: **מי שוחט ומי זורק.** את דמו ומי מדשן מזבח הפנימי ומי מעלה אברי תמיד לכבש וסודרן אותן עליו ואחר כך מעלן משם למזבח משום ברוב עם הדרת מלך ומונה והולך שלש עשרה ומתפרדין וחוזרין ונאספין לאחר שעה ומכריזין לפיים שלישי כלומר באסיפה שלישית ולקמן (דף כד:) מפרש למה מתפרדין וחוזרין ונאספין כדי שתהא הרגש קול בעזרה שנאמר (תהלים נה) בבית אלהים נהלך ברגש: **חדשים.** כהנים שלא הקטירו קטרת מימיהם יתקבצו כולן לכאן לגורל הקטורת אבל לא ישנים דאמר לקמן (דף כו.) מעולם לא שנה בה אדם לפי שהיתה מעשרת שנאמר ישימו קטורה באפך (דברים לג) וכתיב בתריה ברך ה' חילו. מ"מ שמעינן מיניה הטבת הנרות קודמת לקטורת: **כאן בהטבת שתי נרות וכו'.** לקמן בפ' שלישי (דף לג.) אמרינן שמפסיק בהטבת הנרות משהטיב חמש פוסק וממתין עד שנעשה עבודה אחרת בנתים וחוזר ומטיב שתים ופליגי אבא שאול ורבנן איכא למאן דאמר בקטורת מפסיק להו ואיכא למ"ד בשחיטת התמיד וזריקת דמו מפסיק להו ולקמן (שם:) מפרש טעמא דהפסקה ותנא דידן סבירא ליה בקטורת מפסיק להו הלכך הא דקתני קטרת ברישא בהטבת שתי נרות קאמר והא דתנן הטבה ברישא בהטבת חמש ראשונות קאמר: **והא אביי.** לקמן בפ' שלישי (שם.) מסדר בגירסי דסדר מערכה עבודת כל יום ויום: **משמיה דגמרא.** דבר מקובל מכל בני הישיבה שקיבלו מרבותיהם: **לא ייטיב.** שבעתן ואחר כך יקטיר אלא יקטיר באמצע ואח"כ יגמור הטבת שתים. והא ליכא למימר יקטיר תחלה ואח"כ יתחיל להיטיב קאמרי רבנן דהא קיי"ל דבעי הפסקה וכל עבודות סדורות זו אחר זו על פי הכתובים לקמן במילתא דאביי ואי אפשר להקטיר עד לאחר זריקת דם התמיד ואי אמרת קטורת קודמת להטבת הנרות אין לך עוד עבודה להפסיקן בה: **אבא שאול אומר מטיב.** את כולם קודם להקטורת והפסקה בדם התמיד:

מערכ

ורמינהו מי שזכה בדישון מזבח הפנימי ומי שזכה במנורה וכו'. לא הוה צריך לאתויי מי שזכה בדישון הפנימי אלא מי שזכה במנורה וקטורת כי היכי דלא מייתי הכא מי שזכה לתרום מזבח החיצון ומי שזכה באברים דקתני התם אלא נקט חדא דלעיל מיניה דהיינו דישון מזבח הפנימי שנשנית בסמוך להם לאשמועינן דמי שזכה במנורה ובקטורת דבבקר איירי דדישון מזבח הפנימי אינו אלא בבקר ומתני' דהכא נמי בבקר איירי והכי נמי הוה מצי לאקשויי דבמתני' קתני זריקת דם תמיד ברישא ובמס' תמיד (דף ל:) קתני ברישא מי שזכה בדישון מזבח הפנימי והדר מי שזכה במנורה והדר קתני שחיטת התמיד וקבלת דמו וזריקתו והדר העלאת אברים לכבש והדר קטורת והדר הקטרת אברים והעלאתן מכבש למזבח וכי משני רבי שמעון איש המצפה היא אז הכל מתורץ ומנרות דקתני התם ברישא פריך: **מאן** תנא תמיד רבי שמעון איש המצפה היא. רב הונא קיבל דר"ש איש המצפה ורבנן פליגי בסדר העבודה אבל לא ידע היכי סבירא ליה:

אמר אביי לא קשיא כאן בהטבת שתי נרות כו'. מדלא קאמר אלא אמר אביי מכלל דלא הדר ביה משינויא דשנינן ארומיא דמתניתין אההיא דתמיד וקשיא לן אמאי לא משני נמי הכי דמתניתין דהכא בשתי נרות ומתניתין דתמיד בחמש נרות ונראה לי דאפילו אי הוי משני הכי אכתי פליגא אמתניתין דהתם זריקת דם התמיד בתר דישון מזבח הפנימי והמנורה והכא קתני זריקה ברישא להכי צריך לאוקמי כתנאי והא דלא קתני במתניתין נמי הטבה דמקמי הקטורת י"ל דלא קא חשיב אלא הטבת שתי נרות שהן גמר העבודה והטבת חמש נרות לא היה עושה כה"ג כדאמר בסמוך אורויי בעלמא קא מורי:

ההיא לאבא שאול וכו'. לעיל כי קאמר מאן תנא יומא רבי שמעון איש המצפה היא הוה מצי למימר מאן תנא תמיד אבא שאול היא דפליג אמתניתין דיומא ומתניתין דיומא כרבנן דפליגי עליה וי"ל דניחא ליה לומר להזכיר שם התנא דמתניתין דהיינו רבי שמעון איש המצפה ועוד משום דאשכחן ליה בהדיא דאתא לאיפלוגי אמתניתין דתמיד דקאמר רבי שמעון איש המצפה משנה בתמיד:

בעידן

עין משפט
נר מצוה

סג א מיי' פ"ה מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י ופ"ו מהלכות תמידין הלכה י:
סד ב מיי' פ"ד מהל' תמידין הלכה ו:
ג [טור א"ח סימן מח וב"י שם]:
סה ד מיי' שם פ"ו הלכה ד:

◆

רבינו חננאל

אביי אמר אפילו תימא "ע דעביד עבודה כוליה למא ולפניא מדו עליה טביל ונמצא טהור] לכל בודה. וכן עושין לו כל בעת הימים. ומקטיר את קטורת ומטיב את הנרות ני והתנן בתמיד (פרק ו' פ"ג) מי שזכה בדישון ומי זכה במנורה. ואחר כך מי זכה בקטורת. א"ר יוחנן אן תנא סדר יומא שמעון יש המצפה דמשנה תמיד. כלומר חולק על תנא ששנה מסכת תמיד. רמי סדר יומא אסדר ומא. בכאן שנינו קטרת אחר כך נירות. ובפרק לאחריו שנינו הנירות פייס השני והקטרת פייס השלישי. הנה נירות אחר כך קטרת. ופריק ביי הא מתני' דמקדים קטרת לנרות בהטבת שתי ות ואידך מתניתין מקדים] הנירות לקטורה הטבת (ב') [ה'] נרות. מימרא דבקטורת מפסיק נרות ומקטיר וחוזר טיב ב' נירות. והא אביי סדר מערכה. כלומר חשב סדר עבודות גמרא דהביאו לו את תמיד וכדם התמיד פסיק להו. אמרי לרבנן קטרת מפסיק להו. לאבא אול בדם התמיד מפסיק הו. ואביי אליבא דאבא אול דתניא לא ייטיב אחר כך יקטיר אלא יקטיר אחר כך ייטיב. פי' לא טיב הכל ואחר כך יקטיר לא יקטיר ואחר כך לים ההטבה. אבא שאול מר מטיב ואחר כך קטיר. כלומר מפסיקין ים התמיד ומשלים טבת כל הנירות ואחר כך קטיר. מאי טעמא דאבא אול דכתיב בבקר וגו'. דבריו פשוטין הן.

◆

תוס' ישנים

גדים כמו שכתוב בו בפירוש נוגע קים לן דלא בעי כיבוס בגדים כמו שנינו בהדיא במסכת כלים וי"ל א"ל לתרץ מאי מזה נוגע והלשון מוכיח כן דלא דאמר כמוה כתיב כיבוס בגדים בנוגע לא כתיב ועוד דמשמע דקאמר ועוד על ריה שהקשה הא כתיב מזה כא כתיב נוגע ועוד דאפילו לא היה כתיב נוגע כלל הוינא שאין דינם שוה ונוגע אינו צריך כיבוס בגדים ולא"ת נהי דמוכיח מן המשנה דנוגע אין זה מזה מ"מ אנן מנא לן דלא מוקמת מזה בנוגע דילמא בעי מזה שיעור וי"ל שאין לנו להעמידו בנוגע שבנוגע הוא בכלל מזה ולא נושא לכל והאוכל דנדה יש לנו להעמידו בנוגע ובנושא שאינו משמע זה יותר מזה אך תימה קצת אמאי כתיב כיבוס בגדים באוכל ברישא דנדה כיון שמשמע נמי נוגע דלא בעי כיבוס בגדים וי"ל דלנוס דרשא אילטריך ועוד וי"ל דלהכי סדייה רחמנא לאוכל בין נושא לנוגע למימר דקאי אתרוייהו למילף שיעורא וה"ר יהודה מקורבי"ל דוד גיסי רבינו שמשון תירץ לכתוב רחמנא אוכל במקום נושא כמו שכתוב כאן מזה במקום נושא אלא ש"מ דאוכל כתיב ללמד שיעור אכילה על שניהם דאין להעמידו בנושא וא"ת וליכתוב אוכל בלא הזכרת כיבוס בגדים כיון דקאי אתרווייהו וי"ל [דהוה] מוקמינן ליה בנוגע לחוד שהיה מעניינו שלא היה כתיב בו כיבוס בגדים וקשה על זה דהא בנוגע לחוד לא הוה מיתוקם דא"כ לא ניכתוב נוגע כלל והוה מוקמינן באוכל כיון דלא כתיב ביה כיבוס בגדים כמו בנושא וי"ל דבנוגע לחודיה לא הוה מוקמינן [דבעי] שיעור אכילה דאדרבה סברא יותר להצריך שיעור לנושא מבנוגע כדאשכחן בעי חטאת דנוגע לא בעי שיעור לטומאת מגע וטומאת משא צריכה שיעור הלכך לא היה מיסתבר לאוקמי שיעור אכילה בנוגע לחוד ולא בנושא כיון שלא היה כתוב כלל נוגע בתורה והוה מוקמינן ליה בנושא לכך

מסורת הש"ס

א) [לקמן יט.], ב) תמיד ל: [פ"ג מ"ו], ג) ג"ז שם [פ"ד משנה א], ד) לקמן כה. תמיד ל. [פ"ג מ"א], ה) לקמן לג., ו) [בס"א: ויבדם], ז) [וע"ע תוס' עירובין עט. ד"ה מאן תנא].

◆

תורה אור השלם

ו. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: שמות ל ז

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונותן מזרחה כו' ונותן מערבה וכו': (ב) שם אבא שאול אומר. נ"ב ע"ל דף ל"ג: (ג) רש"י ד"ה מי שזכה כל"ל ותיבת כל נמחק: (ד) בא"ד כסדר עבודתן מי שזכה לפיים בדישון מזבח הפנימי ונכנס ונטל את הטני וכו' מי שזכה במנורה נכנס וכו' ומפרש מעשה כל"ל ותי' נוטל את הטני נמחק: (ה) שם ד"ה והא איפכא שמעינן לי' לתנא דאיירי בפלוגתייהו דשמעינן ליה דפליג כל"ל:

◆

מוסף רש"י

ראשי גבעולין. של אזוב ולא שיספוק בקיסם (נדה ט.). מי שוחט. את התמיד (לקמן כה.). חדשים לקטורת. כך היו מכריזין קול בעזרה (לקמן כו.). אביי מסדר מערכה. מנה סדר עבודות של כל יום ויום, משמיה דגמרא. דכולה ישיבה דרבנן דבי מדרשא (לקמן לג.).

◆

תוס' ישנים (המשך)

הוצרך לכתוב נוגע ומעתה אילטריך להעמידו בנוגע כיון דנוגע ואוכל בשניהם לא היה כתוב כיבוס ובנושא היה כתוב ועוד י"ל דכיון דנוגע לא היה כתוב בתורה לא היה מוקמינן ליה בנוגע אי לא כתוב נוגע והא דלא כתוב ביה כיבוס בגדים לא חש לכתבו דממילא מיתוקם בנושא הכתוב בתורה אבל מזה למה כתיב בו כיבוס בגדים בהם אי מוקמת ליה בנוגע להכי איצטריך לכתוב בו כיבוס בגדים להוכיח דמשתעי בנושא: מאן תנא תמיד רבי שמעון כו' והא שמעינן ליה איפכא. תימה דרב הונא מאי הוה סליק אדעתיה ואומר ה"ר אלחנן כי כן דרך התלמוד וכן מצינו בעירובין בריש פרק חלון (דף עט.) גבי מאן תנא אבלות ר' יוסי היא והיו יודעין דמיירי הני תנאי שהן מבילין בכך מילתא והיו סבורים שאמרו בע"א ממה שאמרו וכשנודעה הברייתא בבית המדרש הקשוה על דבריהם ותילו אמוראים אחרים איפכא: אביי אמר לא קשיא כאן בהטבת שתי נרות כו'. ולא"ת אמאי לא משני אביי הכי על קושיא דתמיד מיומא דהכא דתמיד נרות ברישא בהטבת (שתי) [חמש] נרות וי"ל דבתמיד מוכח שאף הטבת שתי נרות שהיתה בסוף היתה קודם קטורת דתנן התם בסוף פרק שלישי מי שזכה בדישון מזבח הפנימי כו' מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיות דולקות מדשן את השאר ומניח את אלו מלאן שכבו מחד ומדליק כו' ובתר הכי תני סדר התמיד ולא היו כופתין את הטלה כו' וכל סדר הולכתו והדר תני המלו שזכו כו' מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיות דולקות מדשן כו' מי שזכה בקטורת כו' אלמא דהנרות קודם לקטורת ומיהו כיון דידע פלוגתא דאבא שאול ורבנן הוה מצי לשנויי הא אבא שאול והא רבנן דסדר יומא כרבנן דאבא שאול אלא כבר כבא לקמן בה' נרות מיירי והכיא דתמיד כאבא שאול דאמר ב' נרות ובדם התמיד מפסיק להו אלא דלא אביי לא קאי אפיכלא דיומא מסדר תמיד ורב הונא ורבי יוחנן לא ידעו פלוגתא דאבא שאול ורבנן א"נ ידעו אלא קשיא להו קושיא דלקמן תנא ברישא הטבת שתי נרות כו':